

Utsjoen seitakivi

Seita (saamelaiskielillä siedi) on saamelaisessa muinaisuskossa pyhä paikka, uhripaikka. Seitoja olivat esimerkiksi epätavalliset kalliomuodostelmat, jättimäiset kivikasat, isot luonnonkivet tai pystytetyt kivet. Seitakivet ovat usein helposti tunnistettavia poikkeuksellisen muotoisia tai kookkaita kallionlohkareita, joskus lähitienoon ainoita kiviä. Joskus on käytetty myös puupaaluja. Seidoille uhrattiin erilaisia luonnontuotteita, kuten lihaa tai kalaa, jotta ne antaisivat uhraajalle elinkeino-onnea. Saamelaisten suhde seitoihin oli vastavuoroinen, sillä kumpaakin osapuolta saattoi kohdata rangaistus, jos keskinäinen sopimus rikottiin.

Tämä seitakivi on Utsjoen rannassa aivan kylän keskustassa.

Aja ensin Utsjoen terveyskeskuksen pihaan. Parkkeeraa auto terveyskeskuksen taakse parkkipaikalle ja kävele terveyskeskuksen pohjoispäädystä kohti rantaa.

Kulje rannassa kohti ylävirtaa, löydät vanhan pumppukopin ja siitä jatkat vielä hiukan ylävirtaan.

Rannassa on vaatimattoman näköinen seitakivi. Työnnä kätesi koloon, löytyykö euroja, vieheitä vai jotain muuta.

Seidalle uhratut lahjat olivat usein poron tai peuran sarvia. Seita teki eräänlaista veronkantoa, sillä se kokosi pyydystyskauden ensimmäiset antimet. Seita-kultin myöhempään vaiheeseen kuuluvat raha-, viina- ja tupakkauhrit, joita on dokumentoitu 1800-luvulta. Metsä- ja kalaonnen takaamiseksi seidoille tehtiin uhrilupauksia, joita vahvistettiin varoitustarinoin. Lupaukset saatettiin myös joikata.

Seitojen palvonta alkoi vähentyä 1600- ja 1700-luvuilla. Kirkolliset ja maalliset tahot tuhosivat seitoja, sillä ne olivat kristinuskon käsityksen mukaan epäjumalanpalvelusta. Ensimmäisenä hävisivät suuret yhteisölliset uhrat, sillä niiden uhraamista oli vaikea pitää salassa. Yksilöllinen palvonta jatkui kuitenkin vielä pitkään kristinuskon tulonkin jälkeen. Merkkejä uhraamisesta on vielä 1900-luvultakin, ja palvonta jatkui ainakin maailmansotien väliseen aikaan ja ehkä jopa 1950-luvulle saakka.